

EL FRONT POPULAR

Febrer de 1936 - juliol de 1936

CONSIDERACIONS GENERALS

- El FRONT POPULAR va ser una coalició de partits d'esquerres que van guanyar les eleccions de febrer de 1936.
- Malgrat que en aquesta presentació es delimiti l'acció de govern del FRONT POPULAR entre febrer i juliol de 1936, va estar vigent fins el 1939.
- Forma la tercera etapa de la història de la II República (sense incloure la Guerra Civil).
- La radicalització i la divisió política eren tan grans que van acabar degenerant en la Guerra Civil.

LES ELECCIONS DE FEBRER DE 1936

- Van ser unes eleccions molt polaritzades entre les dretes i les esquerres.
- El FRONT POPULAR estava format principalment pel PSOE, comunistes i forces republicanes d'esquerres. La UGT li donava suport i la CNT, tot i no formar part, no va demanar l'abstenció electoral. Era una coalició força cohesionada

Els partits coaligats es comprometen:

A concedir per llei una àmplia amnistia dels delictes políticsocials comesos posteriorment a novembre del 1933. (...)

Es promulgarà una llei que concedirà a les famílies de les víctimes produïdes per fets revolucionaris o per actes il·legals de l'autoritat i de la força pública en la repressió l'adequada reparació del dany inferit a les persones. (...)

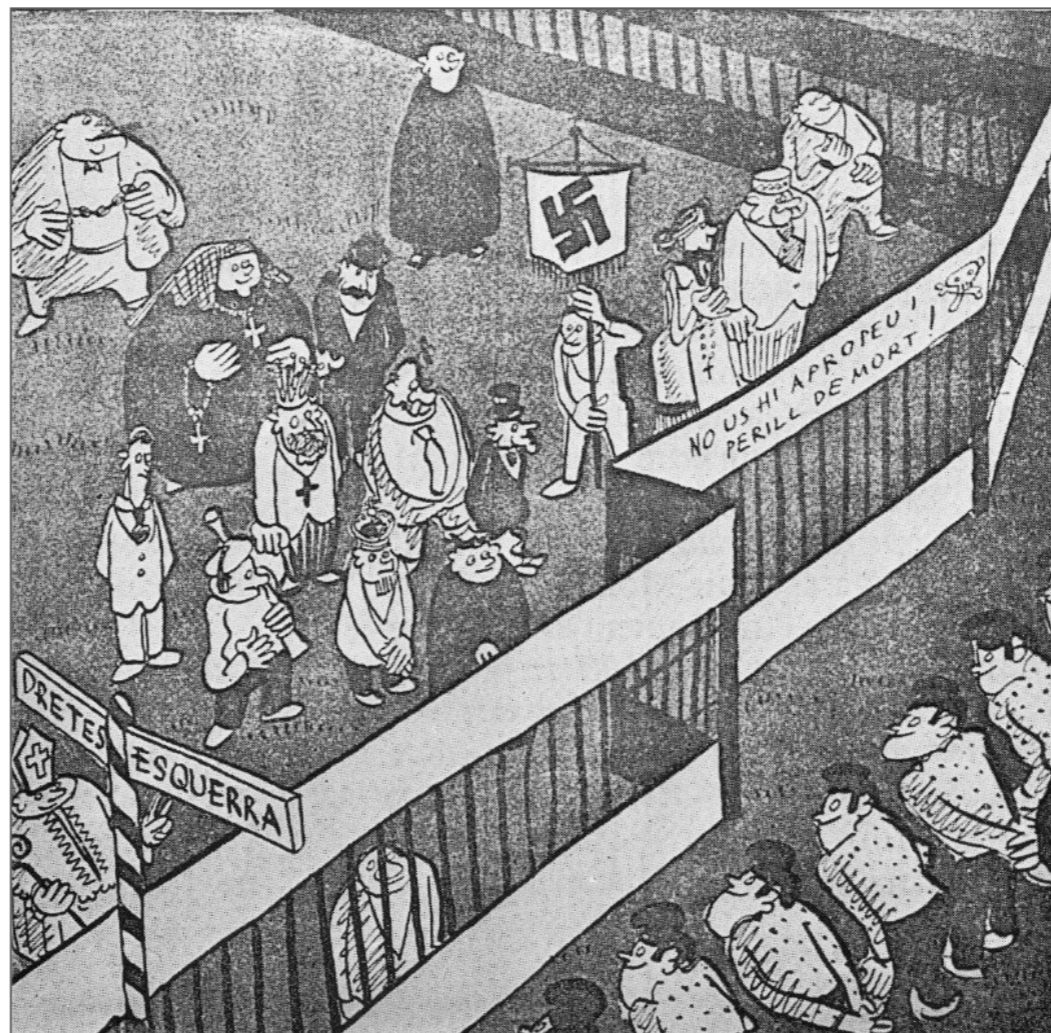
Es restablirà l'imperi de la Constitució, (...) s'organitzarà una justícia lliure dels vells motius de jerarquia social, privilegi econòmic i posició política. (...)

Els republicans no accepten el principi de nacionalització de la terra i el seu lliurament gratuït als pagesos, sol·licitada pels delegats del Partit Socialista. Consideren convenients les següents mesures que es proposen la redempció del pagès i del conreador mitjà i petit (...): reduïda d'impostos i tributs, repressió especial de la usura, disminució de les rendes abusives, intensificació del crèdit agrícola, revalorització dels productes de la terra. (...)

No accepten els partits republicans el control obrer sol·licitat per la representació socialista. Convenen a: restablir la legislació social en la puresa dels seus principis (...), rectificar el procés d'esfondrament dels salaris del camp, veritables salaris de fam, fixant salaris mínims. (...)

Impulsaran, amb el ritme dels primers anys de la República, la creació d'escoles de primer ensenyament, bo i establint cantines, armaris de la roba, colònies escolars i altres institucions complementàries.

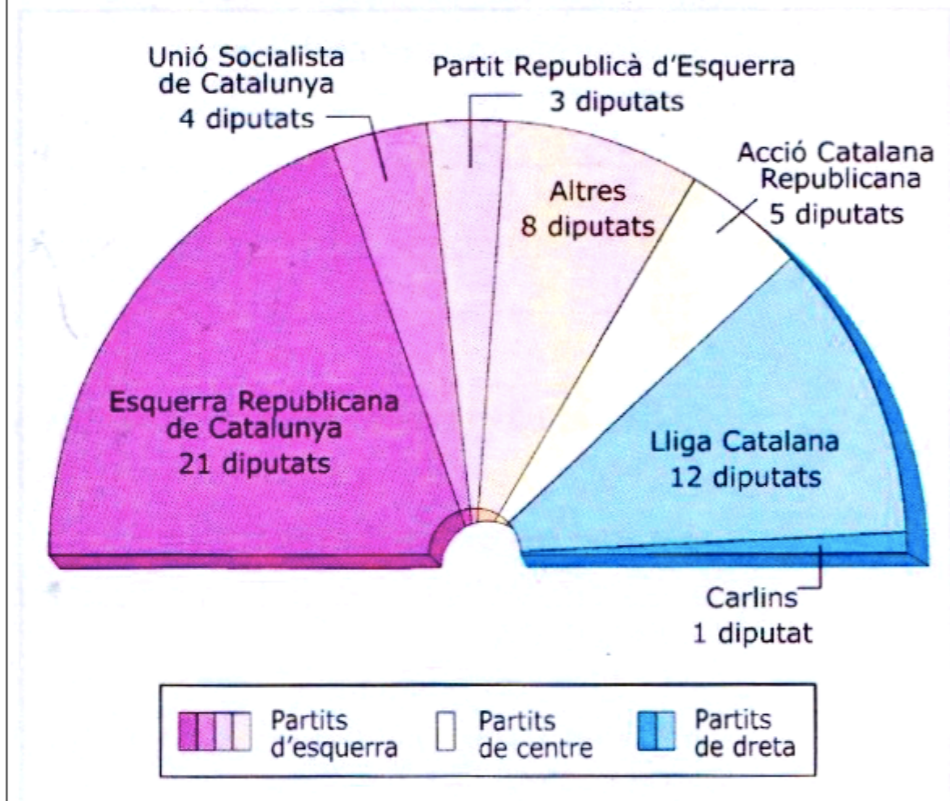
Programa del Front Popular (15 de gener del 1936).
[Traduït del castellà]

- Les dretes van formar el BLOQUE NACIONAL (monàrquics alfonsins i tradicionalistes) als que s'ha de sumar la CEDA. No van aconseguir fixar un programa unitari ni una candidatura única. El seu programa consistia a frenar al FRONT POPULAR

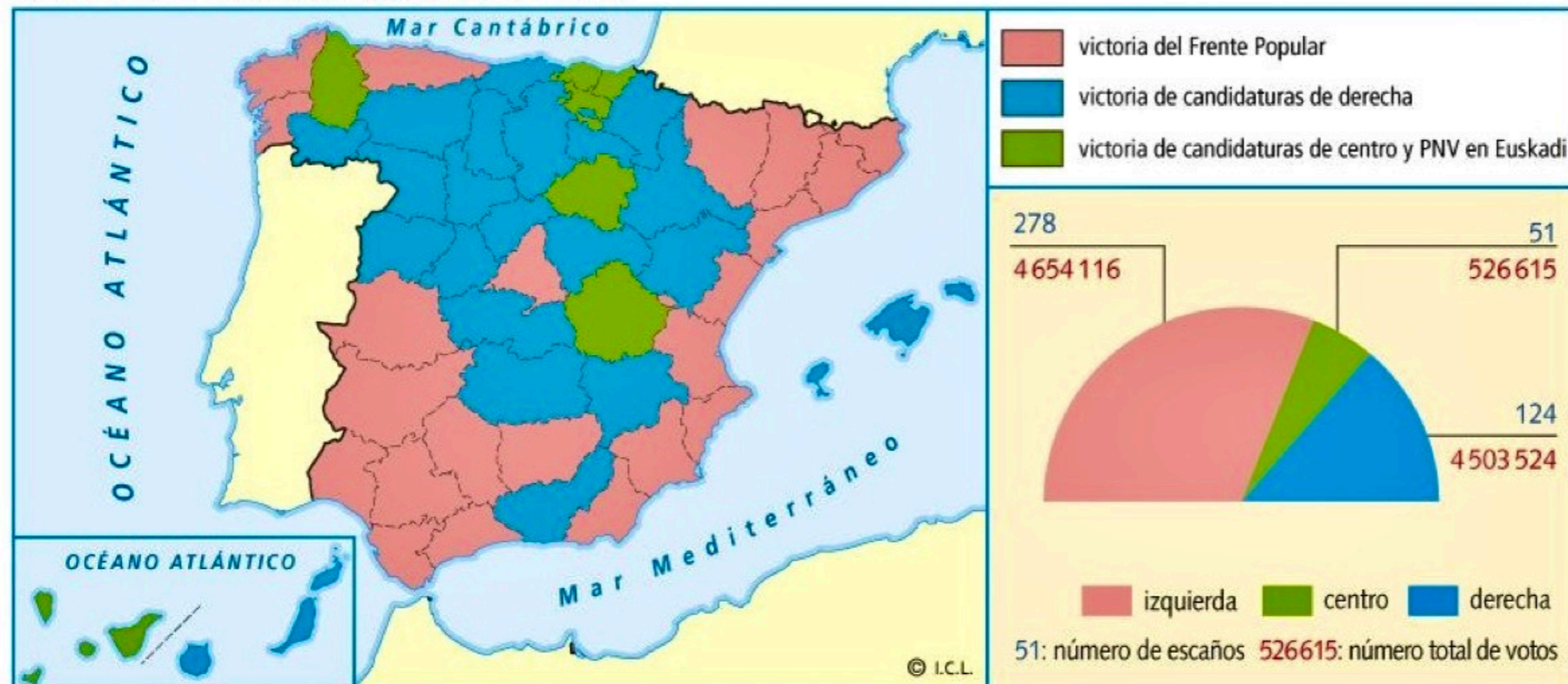
Caricatura publicada a l'Esquella de la Torratxa el 24 de gener de 1936

**DOC. 37. RESULTAT DE LES ELECCIONS
GENERALES DEL 1936 A CATALUNYA.**

- El FRONT POPULAR va obtenir el 47% dels vots. El BLOQUE NACIONAL + CEDA i altres van sumar el 46,5% dels vots. Al voltant del 5% dels vots van ser per a altres forces.
- Les forces de dretes van sostenir que havien estat unes eleccions fraudulententes.
- A Catalunya el 1935 els partits catalanistes d'esquerres havien iniciat un procés de convergència que els va dur a formar el FRONT D'ESQUERRES.
- Els partits dretans van reaccionar creant el FRONT CATALÀ D'ORDRE, una coalició liderada per la LLIGA.

ELECCIONES GENERALES (FEBRERO 1936)

- A Catalunya el FRONT D'ESQUERRES va obtenir el 59% dels vots mentre que el FRONT CATALÀ D'ORDRE va obtenir-ne el 45%

- Amb la victòria del FRONT POPULAR Manuel AZAÑA va ser proclamar President de la República i Santiago CASARES QUIROGA el Primer Ministre.
- El nou govern estava integrat per republicans d'IZQUIERDA REPUBLICANA i UNIÓN REPUBLICANA, amb el suport del PSOE i altres forces.
- L'objectiu principal del FRONT POPULAR era recuperar les reformes que s'havien iniciat sota el bienni reformista i que van quedar aturades el 1934. Entre aquestes les més destacades van ser:
 - Amnistia per als presos polítics i obligació a les empreses d'admetre als acomiadats per les revoltes d'octubre del 1934.
 - Projecte per a la devolució dels bens comunals als municipis i es van reprendre els assentaments dels pagesos
 - Catalunya: restauració de l'Estatut d'autonomia, excarceració del President Lluís COMPANYS i altres càrrecs. Reinstauració de la LLEI DE CONTRACTES DE CONREU.
 - Es reprenen els projectes dels estatut basc i gallec
 - Per frenar els rumors d'un possible cop d'Estat, el govern va traslladar als militars sospitosos a destinacions llunyanes. FRANCO va ser enviat a les Canàries i MOLA a Navarra.

La victòria del front popular va augmentar la tensió social degut als següents fets i actituds:

- En les forces i partits d'esquerreres, esperançats pel canvi, es van produir intenses mobilitzacions populars. Hi van haver moltes vagues i manifestacions. Les solucions radicals cada cop tenien més resó. La CNT defensava la revolució i un sector de PSOE liderat per LARGO CABALLERO s'orientava cap a propostes més radicals en sintonia amb el PCE

Un cop acabat l'aspecte violent de la revolució es declararan abolits: la propietat privada, l'Estat, el principi d'autoritat i, per tant, les classes que divideixen els homes en explotadors i explotats, oprimits i opressors. Un cop socialitzada la riquesa, les organitzacions dels productors, ja lliures, s'encarregaran de l'administració directa de la producció i del consum.

Quan s'hagi establert a cada localitat la comuna lliure, posarem en marxa el nou mecanisme social. Els productors de cada branca o ofici, reunits als sindicats i als llocs de treball, determinaran lliurement la forma en què aquest ha de ser organitzat. La Comuna Lliure confiscarà tot allò que fins ara detenia la burgesia, com ara queviures, roba, calçat, matèries primeres, eines de treball, etc. Aquestes eines de treball i matèries primeres hauran de passar a mans dels productors per tal que aquests les administrin directament en benefici de la col·lectivitat. (...)

Resolució del Congrés confederal de Saragossa de la CNT, maig de 1936. (Traduït del castellà)

- Les forces dretanes van tenir una reacció molt negativa a la victòria del FRONT POPULAR. Els grans propietaris es negaven a aplicar les reformes agràries, molts industrials tancaven les fàbriques i es va produir una gran expatriació de capitals. L'Església s'oposava radicalment a l'executiu.

LA PREPARACIÓ DEL COP D'ESTAT

- La situació política i social es va tornar molt conflictiva, degenerant en un clima de violència al carrer.
- En aquest context van anar guanyant protagonisme les forces d'extrema dreta com la FALANGE i la seva “dialèctica dels punys i les pistoles”.
- Convençuts de la proximitat d'una revolució els militars, liderats per SANJURJO i MOLA, havien començat a planificar un alçament militar.
- L'assassinat de José CALVO SOTELLO el 13/07/1936 com a revenja per l'assassinat del tinent CASTILLO un dia abans va ser l'espurna que va fer esclatar la sublevació.

Hi deu haver encara entre vosaltres –soldats, oficials espanyols– qui proclami la indiferència dels militars per la política? Això es va poder dir i s'hauria d'haver dit quan la política es feia entre partits. Però avui ens trobem en presència d'una pugna interior. Hi ha en litigi l'existència mateixa d'Espanya (...).

Si es disputés el predomini d'aquest partit o d'un altre, l'exèrcit compliria el seu deure quedant-se a les casernes. Però avui és la vigília de la data. Penseu-ho, militars!, Espanya pot deixar d'existir.

Ens persegueixen perquè som –com vosaltres– els esgarriacries de la festa amb què, per ordre de Moscou, es pretén disgregar Espanya en repúbliques soviètiques independents. Sense la vostra força, soldats, ens serà titànicament difícil triomfar en la lluita. Amb la vostra força claudicant, és segur que l'enemic triomfarà. Mesureu la vostra terrible responsabilitat. Que Espanya continuï sent depèn de vosaltres (...).

Carta de José Antonio Primo de Rivera als militars, maig del 1936.
(Traduït del castellà)

Dos asesinatos que aceleraron la guerra

José del Castillo, teniente instructor de las Milicias Obreras de Acción Comunista, fue asesinado por pistoleros de la derecha el 12 de julio de 1936, y sus compañeros de la Guardia de Asalto juraron una sangrienta venganza.

José Calvo Sotelo, líder de la derecha y ex ministro de la Dictadura, fue sacado de su domicilio y asesinado por un grupo de guardias de asalto a las tres de la madrugada del día 13 de julio de 1936.

Hay que emprender a fondo la ofensiva del Frente Popular. Anoche fué asesinado en Madrid el teniente Castillo, por ser antifascista y republicano. Los puntos de la línea española, fascistas por la reacción, reaccionarios el día siguiente. Se nos pide que nos preparemos para el día siguiente. El día siguiente del día 13 de julio de 1936.

LAS MASAS DEBEN ESTAR ALERTA

Para el gobierno ha llegado el momento de ser electivamente beligerante.

Acción, acción y acción